

Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen) aan hoge commissaris te Djakarta (Lamping), 13 februari 1951

Voor Lamping, mede voor Van Santen, mede namens s'Jacob. Referte Uw telegram nrs. 767 en 772.

Nikijuluw vroeg op 8 Februari j.l. of ik hem en Wairata en Lebelauw als particulieren wilde ontvangen betreffende de belangen der Ambonezen. Ik heb dit toegestaan onder de bijkomende voorwaarden, dat noch aan het feit van dit bezoek, noch aan de inhoud onzer besprekingen ruchtbaarheid zou worden gegeven. Bij het onderhoud drong Nikijuluw aan op afvoer van de Ambonezen naar Nieuw-Guinea. Ik heb hem moeizaam kunnen overtuigen, dat deze afvoer reeds moest afstuiten op praktische bezwaren. Daarop verklaarden mijn bezoekers dat alle Ambonese militairen naar Nederland zullen komen indien zij van de Regering de toezegging kregen dat zij van Nederland uit zouden worden afgevoerd naar Nieuw-Guinea. Ik verklaarde dat deze toezegging niet kon worden gegeven, maar dat mijn bezoekers schriftelijk hun wensen aan mij zullen kunnen voorleggen, en dat het Kabinet dan t.z.t. daarop een beslissing zal nemen. Men verklaarde op deze suggestie te willen ingaan.

Het Kabinet heeft gisteren beraadslaagd over de vraag hoe te handelen ten aanzien van de Ambonezen die weigeren een keuze te doen uit de drie alternatieven (demobilisatie ter plaatse, afvoer naar de Zuid-Molukken, tijdelijke afvoer naar Nederland). Hun zou moeten worden aangezegd, dat zij, indien zij blijven weigeren daaruit een keuze te doen, een dienstbevel zullen krijgen om naar Nederland te gaan en dat bij weigering om dit dienstbevel op te volgen, ontslag uit de militaire dienst zal worden gegeven. Een dergelijk ontslag is in overeenstemming met artikel 1 letter M van Legerorder 1935 no. 11 en met voorwaarde 4, letter F, van de verbandakte. Deze constructie lijkt ons als gevolg van met de Landsadvocaat gepleegd nader overleg juister dan die welke ik aangaf in mijn 468.

Wij zullen het bovenstaande bij exploit doen aanzeggen aan de vertrouwensmannen van de Ambonezen hier te lande zodra wij van U bericht hebben ontvangen, dat U met het bovenstaande accoord gaat.

Wij achten deze aanzegging nodig om de vertrouwensmannen van de ernst van de situatie te doordringen en om de gevolgen van een niet gaan naar Nederland van tevoren vast te leggen met het oog op de daaruit mogelijk voortspruitende consequenties en de verantwoordelijkheid daarvoor.

Om deze reden zullen wij in de aanzegging en mogelijk straks ook in het dienstbevel doen uitkomen, dat deze (dit) mede wordt ingegeven door de overweging, dat wij in geen geval nà 1 April a.s. nog gerechtigd en in staat zouden zijn betrokkenen, desnodig, bescherming te verlenen.

Wij zullen ook voor publiciteit zorgen, opdat men hier te lande de ware toedracht van zaken zal kennen, hetgeen met het oog op van sommige zijde gevoerde misleidende propaganda zeer gewenst is.

Wij hebben bij nader inzien ervan afgezien om zelf over de rechtmatigheid van bovenstaande gedragslijn een uitspraak van de rechter te vragen. Natuurlijk kunnen de vertrouwensmannen van de Ambonezen zich na ontvangst van het exploit tot de rechter wenden, doch wij vertrouwen, dat de rechter thans zal inzien dat een verder toegeven aan de verlangens van de Ambonezen ongerechtvaardigd en praktisch onmogelijk is.

Ik behoeft U niet te zeggen, dat de Regering de komst van ongeveer 12.000 Ambonezen in Nederland met zeer grote bezorgdheid tegemoet ziet. Wij scheppen door deze Ambonese vestiging in Nederland een probleem, dat betreurenswaardige gevolgen zal hebben, zowel voor de Ambonezen als voor Nederland en waarvan de oplossing nog heel wat wrijving en moeilijkheden zal baren. Maar de Nederlandse rechter heeft de Nederlandse Regering nu eenmaal deze kant uit gedrongen. Wij hebben nog altijd enige hoop dat een flink aantal Ambonezen uiteindelijk zal prefereren in Indonesië af te vloeien en wij verzoeken U dringend alle gepaste middelen aan te wenden om een ontwikkeling in deze richting te bevorderen.

Gaarne ontvang ik een spoedig, liefst omgaand antwoord op dit telegram.